

Datum : 6 juli 2023, Kaderraad, Algemene Beschouwingen
Fractie : Lokale Vernieuwing
Spreker : Heleen Peters, Fractievoorzitter

Bijdrage bij:
Jaarrekening 2022, Jaarstukken grondbedrijf 2022 en Kadernota 2024

Voorzitter, College, Gemeenteraadsleden en andere geïnteresseerden,

Inleiding

1. Eerst bespreek ik kort de jaarrekening 2022 en de Jaarstukken grondbedrijf 2022, waarna ik wat meer tijd zal besteden aan het vooruitkijken middels een bespreking van de Kadernota 2023.

Jaarrekening 2022 en Jaarstukken grondbedrijf 2022

2. Maar dus eerst over de Jaarrekening en Jaarstukken.
3. Het is goed om te lezen dat de gemeente het jaar 2022 met een positief saldo van ruim € 9 miljoen heeft kunnen afsluiten, m.b.t. welk bedrag wordt voorgesteld om een bedrag van ruim € 5 miljoen naar het jaar 2023 over te hevelen en het overige bedrag aan de reserves toe te voegen.
4. Voor 2022 is het dus nog gelukt om het jaar met een positief resultaat af te sluiten. 'Nog wel' gelukt moet ik zeggen, want de Jaarstukken spreken ook over het Ravijnjaar 2026 en het meerjarenperspectief, waarover straks meer, laat zien dat het behouden van een positief resultaat op termijn een grote uitdaging wordt.
5. De bestuurlijke inleiding bij de Jaarstukken 2022 herinneren ons er aan wat voor bijzonder jaar 2022 was: wederom een Corona-jaar. Je zou het bijna vergeten, nu we toch weer in een redelijk Corona-vrije maatschappij leven.
6. Bij het jaar 2022, m.n. als wij terug denken aan de eerste maanden van dat jaar, denkt LV voornamelijk aan de discussie die in de stad gevoerd werd over de komst van vluchtelingen en de in dit verband arriverende 'boot'. Waar moest die boot dan komen te liggen? En wat vonden onze inwoners en de naast gelegen school er zoal van? Heftige discussies volgden, soms leidend tot polarisatie. Angst voor het onbekende voerde aanvankelijk de boventoon. Maar wat fijn om, zoals vooraf verwacht en ook gehoopt, achteraf te kunnen constateren dat de afdronk bijzonder positief is: er hebben geen noemenswaardige incidenten plaatsgevonden, de bewoners van de boot hebben zich welkom gevoeld, werden goed geholpen en zijn op hun beurt ook van betekenis geweest voor onze Nieuwegeinse inwoners en voor ons als lokale politici.
7. Ik benoem dit zo expliciet omdat het goed is om ons te realiseren dat dingen soms best spannend en onzeker mogen zijn en er ook best kritisch mag worden gesproken

en we van mening mogen verschillen, maar dat het nooit zo mag zijn dat onderbuikgevoelens of het 'onbekend maakt onbemind-principe' leidend is of wordt bij het nemen van beslissingen.

8. Verder was voor ons als raad het jaar 2022 bijzonder omdat Frans Backhuijs zijn aftreden aankondigde, hetgeen een drukke periode van zoeken naar een nieuwe burgemeester inluidde.
9. Nu even terug naar de Jaarstukken 2022. Wat wil ik hierover namens LV vandaag verder nog opmerken?
10. Ik grijp daarvoor graag even terug naar vorig jaar. Op 7-7-'22, dus morgen precies 1 jaar geleden, heb ik namens LV het volgende, in het kader van de Kaderraad 2023, gezegd:
'En ik noem hier maar gewoon het woord Corona omdat dat duidelijker is, en zoals u weet houden wij daarvan, dan dat ik in de financiële stukken vaker terug lees dat 'gegeven de omstandigheden er minder activiteiten hebben kunnen plaatsvinden'. Zeg gewoon zoals het is: door Corona konden er dingen niet doorgaan.'

'Voorzitter, ik moet u zeggen dat mijn fractie vindt dat de rek er wel een beetje uit is. Corona was een crisis, maar is dat wat ons betreft al geruime tijd ook niet meer. Wat is het volgende: de inflatie? Personeelstekort?'
11. Nee Voorzitter, ik heb geen glazen bol of een voorspellende gave, althans niet voor zover ik weet, maar het dreigende personeelstekort is een jaar geleden dus al door mijn fractie benoemd.
12. Minder handjes/minder mensen om de vaak oplopende werkzaamheden te verrichten: het mag geen excuus zijn voor alles. Bepaalde dingen moeten, hoe dan ook. Aan de andere kant moeten we ook reeel zijn: je kunt de krant niet openslaan of het nieuws niet aanzetten, of het nieuws over de krappe arbeidsmarkt vliegt je om de oren. Vragen over de krapte in de bezetting bij de gemeente Nieuwegein, zoals deze onder andere vorige week donderdag tijdens de voorbereidende vergadering zijn gesteld, zijn ons inziens aan de ene kant dan ook volledig terecht, waarbij wat ons betreft het dient te gaan over de vraag wat er door deze krapte wel en wat niet kan worden verricht of gerealiseerd en wat daaraan wordt gedaan/kan worden gedaan. Kan het college in dit verband aangeven of zij verwachten dat het strategisch personeelsbeleid voldoende tools geeft om de krapte zoveel als mogelijk aan te pakken, althans tools geeft om met een mindere bezetting toch zoveel mogelijk wel te doen?
13. Aan de andere kant, en dat moet mij dan ook wel even van het hart, heb ik mij geerd aan het soort en de hoeveelheid vragen die afgelopen donderdag over dit onderwerp zijn gesteld. Laten we nou niet net doen of de Gemeente Nieuwegein de enige organisatie is die de vacatures niet kan invullen en waarbij dus werk blijft liggen. Het is een uitdaging, dat is het dus overall, en zoals wij de berichten begrijpen, blijft dat ook nog wel even zo. Dus laten we het hebben over de oplossingen die het college heeft of ziet en wenst te benutten voor deze uitdaging, in plaats van te wijzen op het feit dat het zo is en om dan vervolgens niet met een oplossing of reeel inzicht te komen. Met alleen maar zeuren om het zeuren heeft mijn fractie niet zoveel. Wij horen dan ook graag de visie van het college op dit punt.

14. Er zijn meer oranje en rode bolletjes in de Jaarstukken waarover mijn fractie iets wil opmerken, omdat wij vragen hebben over een bepaalde ontwikkeling of over een gemaakte keuze. Hierbij denken wij onder andere aan de niet-voltooiden punten op het gebied van klimaat en energietransitie en over de niet-behaalde resultaten op het gebied van openbare orde en veiligheid.
15. Teneinde herhaling te voorkomen, behandel ik deze zorgpunten bij de bespreking van de kadernota, zodat het niet blijft bij het uiten van zorgen, maar het college direct kan aangeven wat zij voornemens is om de aankomende tijd met onze zorgen te gaan doen. Met andere woorden: hoe gaan we de door ons geconstateerde punten oplossen of aanpakken?

Kadernota 2024

16. Door het stellen van deze vraag maak ik een sprongetje naar de Kadernota 2024, welke nota voor de jaren '24 en '25 nog een positieve begroting kan laten zien, maar waarin ook het genoemde Ravijnjaar, 2026, wordt aangekondigd.
17. Eerst wat over dat meerjarenperspectief. Tot op heden heeft het college moeten concluderen dat het rijk tot nu toe niet met een structurele oplossing is gekomen voor de dreigende tekorten. Wel gaat het college er nog vanuit dat er dekking komt.
18. Maar wat nu als die dekking er toch niet komt? En wanneer weten wij als raad dat nou precies? Moet Den Haag uiterlijk de zo gewenste duidelijkheid verschaffen in de septembercirculaire of kan het ook nog zo zijn dat het rijk pas daarna met een bericht over de financiën komt? En tot hoelang gaat het college dan wachten? Met andere woorden: wat is voor het college de uiterlijke datum? Wanneer gaat het college ingrijpende beslissingen nemen over mogelijke bezuinigingen of over het innen van hogere belastingen? Is er een concrete datum te noemen, ook met het oog op het opstellen van de begroting in het najaar?
19. Laat ik helder/duidelijk zijn: LV is het met het college eens dat bezuinigingen structureel zijn en dat je er 'dus' pas mee moet beginnen als je het zeker weet. Maar wanneer weet je het dan zeker? Of in ieder geval zeker genoeg om dan toch maar die keuze te maken? Ik snap op dit punt het ongemak van het college. Door het opwerpen van deze vragen probeer ik toch even te kijken of het mogelijk is om het een en ander wat concreter te krijgen. Lukt dat ook? Of moeten wij wat meer geduld hebben?
20. Zoals gebruikelijk voor mijn fractie zal ik de overige inhoud van de Kadernota bespreken en beoordelen aan de hand van de 5 speerpunten van mijn fractie, zijnde: 1. duurzaamheid, 2. veiligheid, 3. gezondheid, 4. lokale uitdagingen en 5. belang van jong & oud.
21. Te beginnen met duurzaamheid, ons eerste speerpunt en tevens een zorgpunt vanuit de jaarstukken die u ter bespreking en nadere invulling nog van mij tegoed heeft. Ik benoemde bij de korte bespreking van de jaarstukken immers het klimaat en de energietransitie als zorgpunt.

22. LV onderschrijft het belang van verduurzaming, waarbij ook aan de energietransitie kan worden gedacht. Wij vinden het hierbij van groot belang dat verduurzaming niet alleen moet zijn weggelegd voor grote bedrijven of koophuisbezitters. Wij vinden het heel belangrijk, maar zien dat tevens als grootste uitdaging, dat verduurzaming voor iedereen realiseerbaar en lonend moet zijn, dus ook voor hen die in een huurhuis wonen, waaronder jongeren, starters en mensen met een kleinere portemonnee. Deze inwoners kunnen vaak niet zelf beslissen of er zonnepanelen op het dak komen, het glas wordt vervangen of de cv-ketel wordt vernieuwd of wordt vervangen door een warmtepomp, maar worden wel opgezadeld met de hoge energiekosten op het moment dat de eigenaar van de woning bedoeld onderhoud of verduurzaming niet uitvoert. Hoe pakken wij dit in Nieuwegein aan? Hoe worden woningbouwcorporaties en andere verhuurders meegenomen in deze ontwikkeling en hoe worden zij gewezen op hun verantwoordelijkheid?
23. Verder krijgen wij graag antwoord op de vraag hoeveel tijd het college nodig heeft om de ingezette koers met succes te kunnen afronden. Gaan we 2040 halen? En dan ook nog eens binnen de reeds beschikbare budgetten? Aldus zijn wij voornamelijk benieuwd naar de huidige stand van zaken. Hoever zijn wij op weg? Wanneer horen wij of en zo ja wanneer wij de doelen gaan realiseren? Kan het college een update geven van de huidige stand van zaken?
24. Dan verder met ons tweede speerpunt: veiligheid, een portefeuille van de burgemeester, in ieder geval als we het hebben over openbare orde en veiligheid. Hierbij kom ik tevens terug op een geuit zorgpunt bij de Jaarstukken.
25. In juli 2022, bij de behandeling van de Kaderraad 2023, hield ik uw raad o.a. het volgende voor:
‘Ook vraag ik namens mijn fractie aandacht voor het programma leefbaarheid & veiligheid. Meer in het bijzonder voor de toenemende zorgen over de jeugdcriminaliteit in onze stad. Op de wijze zoals het nu in par. 3.4 staat omschreven, lijkt het wel alsof we er trots op moeten zijn dat wij als gemeente extra geld krijgen om dit hardnekkige, maar tot op heden verkeerd ingeschatte en onderschatte probleem, aan te pakken. Het is niet bepaald om trots op te zijn dat onze stad, als 1 van de 15 steden in het land, extra budget krijgt om de jeugdcriminaliteit effectief te bestrijden.’ PS: Ondertussen zijn het 20 gebieden in 19 steden.
26. Ondertussen zijn wij een jaar verder en is het goed om te constateren dat dit programma niet heeft stilgestaan. Ook is ons gebleken dat het belang voor de stad bij de aanpak van jonge aanwas, jeugdcriminaliteit en ondermijning wordt gezien en onderschreven. Het feit bijvoorbeeld dat vertrekkend burgemeester Frans Backhuijs zijn afscheidssymposium over dit onderwerp/het programma organiseerde, geeft in ieder geval aan dat de focus er goed op ligt.
27. Plannen en focus is goed, maar beleid en uitvoering zijn beter. Duidelijk kan en mag maar zijn dat wij vinden dat het tijd is voor actie.
28. Het onderwerp veiligheid was tegen deze achtergrond dan ook een terecht en heel helder onderwerp in het competentieprofiel voor onze nieuwe burgemeester. Onze stad heeft het nodig, en wat ons betreft, ik zei het net al even, is de tijd van praten voorbij en de tijd van actie gekomen. In dit verband hopen wij van harte dat als 1 van

ons tijdens een volgend symposium over dit onderwerp vraagt naar oplossingen, mogelijk naar onconventionele oplossingen indien dat nodig blijkt, er betere en meer praktische antwoorden komen dan enkele maanden geleden op het bedoelde symposium het geval is. Wat ik maar wil zeggen: er is werk aan de winkel.

29. Wij geven het voorgaande hierbij graag aan de nieuwe burgemeester mee. Wij kijken uit naar de eerste stappen en resultaten, waarbij wij echt wel snappen dat sommige dingen tijd kosten, terwijl met andere dingen snel korte metten moet worden gemaakt.
30. Vanaf deze plek wensen wij mw Van Beukering alle succes, energie, vindingrijkheid, creativiteit en doortastendheid toe. Want er is al veel wel geprobeerd. De vraag is nu: wat gaat u doen als dat tot op heden allemaal niet gewerkt heeft? Op deze vraag verwachten wij nu geen antwoord, we moeten immers wel reeel blijven. Wel hopen wij hiermee de urgentie en de omvang van het probleem nogmaals te hebben aangegeven en benoemd, welke omvang in onze ogen tot op heden vaak is onderschat.
31. Dan ons derde speerpunt, zijnde gezondheid.
32. In deze raad heb ik namens Lokale Vernieuwing al vaker gezegd dat helaas niet iedereen in onze samenleving, en ook niet in onze stad, altijd even goede of dezelfde kansen of keuzes heeft. En hoewel zelfredzaamheid wat ons betreft het uitgangspunt is en ook moet blijven, zijn er ook mensen die verdraaid graag zelfredzaam zouden willen zijn, maar die het helaas niet lukt, om welke reden dan ook. En deze mensen moeten niet vergeten worden en moeten worden geholpen. Dit geldt ook en in ieder geval als dat de jeugd/jeugdzorg in Nieuwegein betreft. Maar tegenover dit belang staat de enorme grote financiële uitdaging: alle zorg en ondersteuning moet immers ook worden betaald.
33. Zo'n 1/3 van onze begroting gaat naar het sociaal domein. Dat is dus een klap geld. Zoals gezegd, is een goed functionerend sociaal domein belangrijk en onmisbaar. Tegelijkertijd, en daarover mogen we ook eerlijk zijn, moet je bij dingen die veel geld kosten en veel opneemde-regelingen kent, wel kritisch zijn of durven te worden. Ook de financiële middelen van de gemeente zijn immers niet oneindig. En dus is inzicht en overzicht nodig om te weten waar dat geld naartoe gaat om vervolgens te kunnen beoordelen of het geld goed wordt besteed, of er overlap is tussen verschillende organisaties of werkzaamheden of tussen voorliggend veld en de instanties die werken met een indicatie. Met andere woorden: waaraan worden die miljoenen besteed? Zijn ze goed besteed? Zijn er meerdere organisaties die hetzelfde doen?, enz.
34. Tegen deze achtergrond heeft mijn fractie een grote hoeveelheid vragen over het sociaal domein gesteld. Lang niet alle vragen zijn beantwoord, hoewel de vragen tijdig zijn ingediend.
35. Mijn fractie had nu/vandaag graag, m.b.t. het sociaal domein, kaders aan uw college mee willen geven of willen voorstellen of daar in ieder geval het gesprek over gevoerd, het is immers de kaderraad vandaag. Doordat er nu geen antwoorden op de gestelde vragen zijn, lukt dat vandaag niet en ik wil opmerken dat mijn fractie dat betreurt.

36. Wij horen graag van het college: wanneer mogen wij alsnog alle antwoorden verwachten? Kunnen we er vanuit gaan dat alle relevante info wel beschikbaar is bij de begroting? Wat gaat het college vervolgens met de verkregen antwoorden en inzichten doen? Is uw college bereid om scherp naar de gegevens te kijken en vervolgens ook ingrijpende beslissingen te nemen indien blijkt dat dat nodig is en/of indien blijkt dat het sociaal domein op deze wijze niet meer te betalen is? Is het college, met andere woorden, bereid om te kijken of de kosten in het sociaal domein naar beneden kunnen?
37. Los van voorgaande zorgen en vragen, verneemt mijn fractie graag wat de huidige stand van zaken is m.b.t. Movactor, meer in het bijzonder in relatie tot de openingstijden en -mogelijkheden van de buurtpleinen?
38. Verder met ons vierde speerpunt: lokale uitdagingen. In dit kader wil ik het kort hebben over het bij de politiek betrekken van en in contact komen met onze inwoners, o.a. door de ideeenmarkt, het burgerforum en de koffiekar. Verder vraag ik aandacht voor het belang om alle inwoners en dus niet alleen de 'bijzondere' inwoners de aandacht te geven die zij verdienen. Iedereen verdient een luisterend oor en aandacht.
39. M.b.t. het betrekken van en het luisteren naar onze inwoners wil ik opmerken dat wij enthousiast zijn over de ideeenmarkt, de lopende gesprekken over een burgerforum en over het koffie drinken met de stad. Wel moeten we ons bij deze initiatieven realiseren dat we ook de band en het vertrouwen verder kunnen verliezen als we onze inwoners niet geven wat we beloven. Dus goed verwachtingsmanagement en vervolgens doen wat je zegt, is erg belangrijk. Zo achten wij het van belang dat de inwoners die bij de ideeenmarkt zijn aangehaakt ook aangehaakt blijven en het haalbaarheidsonderzoek spoedig wordt afgerond. Want het geduld van inwoners is niet oneindig en een spoedige terugkoppeling over het idee dat zij in april hebben gepresenteerd is belangrijk.
40. M.b.t. de plannen voor een burgerforum wensen wij op te merken dat reeds nu duidelijk is dat de organisatie van een dergelijk forum de nodige tijd en geld kost en dat het ook wel ergens over moet gaan. De inwoners moeten echt ergens over mee kunnen praten en niet voor spek en bonen worden geconsulteerd. Het moet dus goed, volledig en inhoudelijk zijn. En wij als raad en ook het college moeten bereid zijn om te luisteren naar de uitkomsten van het beraad en moeten vervolgens ook wat met die uitkomst. Wij kijken uit naar de vervolgesprekken waarin we met elkaar verder spreken over deze voorwaarden en over geschikte onderwerpen.
41. Verder dan een uitleg van de uitspraak dat wij als politiek moeten snappen dat het voor iedere inwoner belangrijk is om te worden gehoord en de aandacht te krijgen die hij of zij verdient. Door onze drive om er voor iedereen te zijn en voor iedereen aandacht te hebben, zijn wij vaak bezig met die inwoners die dat zelf niet kunnen of redden. Maar het gros van onze inwoners kunnen en redden het wel, maar hebben ook behoeften. Welke zijn dat? Wat willen zij? Wat missen ze of hebben ze nodig? Waardoor wordt het voor hen beter, leuker of aangener in Nieuwegein? Laten we ook dit soort gesprekken voeren, bijvoorbeeld bij de koffiekar, langs de lijn van het sportveld, de markt of in de rij bij de supermarkt.

42. Tot slot ons vijfde speerpunt: belang van jong & oud.
43. M.b.t. dit speerpunt heb ik in juli 2022 namens mijn fractie tijdens die kaderraad het volgende gezegd:
‘Om positief af te sluiten vermeld ik graag dat mijn fractie verheugd is dat er blijkens het coalitieakkoord gepraat gaat worden met de jeugd over wat voor vermaak en vertier zij hier in Nieuwegein wensen. Om de jeugd ook op dat vlak wat te bieden te hebben, hoopt mijn fractie dat dit punt uit het coalitieakkoord voortvarend wordt opgepakt.’
44. En precies dit is de reden voor het opstellen van het amendement genaamd ‘Voortzetting voorbereiding evenemententerrein’, welk amendement ik hierbij dan ook, mede namens VVD, PvdA, VSP en de Unie, officieel indien.
45. Volgens mijn fractie zijn er in onze stad o.a. veel jongeren, andere inwoners, vrijwilligers en ondernemers die smachten naar een mooie plek in Nieuwegein waar kan worden gerecreëerd en/of waar (culturele en recreatieve) evenementen kunnen worden georganiseerd. Er is behoefte om in eigen stad te kunnen recreëren en dus niet voor ieder uitje naar een naast gelegen stad te moeten reizen.
46. Wij zijn van mening dat een evenemententerrein een dergelijke functie kan vervullen. Een dergelijk terrein maakt het immers mogelijk om verschillende soorten evenementen te organiseren en zorgt zo voor een wisseld aanbod. Daar komt bij dat een dergelijke voorziening het de vele vrijwilligers, die vaak nodig zijn voor de inrichting of de opbouw van het terrein, makkelijker maakt. Kijk bijvoorbeeld eens naar alle vrijwilligers die Geinbeat mogelijk hebben gemaakt. Dat was een stevige klus, mede gezien de hoge temperaturen. Vanaf deze plek wil ik al deze vrijwilligers bedanken en spreek ik de hoop uit dat ze dit voor onze stad en inwoners willen blijven doen. Zonder hun inzet heeft een dergelijk evenement immers geen toekomst.
47. Op basis van het voorgaande zou je kunnen denken: LV en anderen willen een evenementterrein, kom dan met een amendement dat een dergelijk terrein afdwingt en financiële dekking biedt. Dat zou kunnen, maar dat is niet de weg die wij in deze raad en in deze stad hanteren bij de voorbereiding van een raadsvoorstel. Immers, participatie, inspraak of praten met de stad over plannen en de plek waar dat gerealiseerd kan worden, is een belangrijk onderdeel van het proces dat niet zomaar kan worden overgeslagen. Ik zou als fractievoorzitter van LV ook totaal ongeloofwaardig zijn als ik hier zou zeggen dat in het geval van een evenemententerrein de participatie wel zou mogen worden overgeslagen, terwijl mijn fractie juist op dit onderwerp bij andere raadsvoorstellen vaker zeer kritisch is geweest. Je moet wel eerlijk blijven, ook als het over je eigen onderwerp gaat!
48. En dan tot slot, m.b.t. dit amendement, een korte uitleg over waarom dit amendement geen dekkingsvoorstel omvat. Eigenlijk is dat vrij simpel: het amendement roept op om de voorbereiding voor een evenemententerrein te hervatten. Dit omvat wat mij betreft een voorbereiding in brede zin, dus inclusief de financiële dekking. Daar komt bij, en dat zien wij dan ook als een tweede argument, dat duidelijk is dat het financiële klimaat in gemeenteland heel onzeker en onduidelijk is. Nu zou je nu kunnen denken dat dekking uit potje 1 het meest logisch is, terwijl dat over enige tijd, op het moment dat het voorstel aan onze raad wordt voorgelegd, het financiële

landschap er heel anders uitziet en op dat moment dekking op een geheel andere wijze meer voor de hand ligt. Zodoende kiezen wij ervoor om de dekking onderdeel te laten zijn van de voorbereiding en de besluitvorming op een ander/later moment.

49. Tot zover het amendement.

Tot ziens!

50. Tot slot een nieuwtje over de verdeling van jong en oud in onze eigen fractie: het jongste lid van onze fractie, Yannick Jean, gaat, i.v.m. een verhuizing, onze fractie verlaten. Na het zomerreces zal hij zijn raadswerk beeindigen. Als fractievoorzitter zeg ik: dat ik supertrots ben op het feit dat hij zich in 2017 als net 18-jarige bij onze fractie heeft aangesloten, eerst als steunfractielid en nu als raadslid, en dat wij genoten hebben van zijn inbreng, vasthoudendheid en doorzettingsvermogen. Yannick gaat er wel komen en wij wensen Yannick een fantastische carrière toe, wat met een diploma Bestuurskunde op zak vast gaat lukken.

51. Tegelijkertijd ben ik als fractievoorzitter super trots op de opvolgster van Yannick Jean, zijnde ons huidige steunfractielid Mehrnoosh. Welkom en fijn dat jij Mehrnoosh met dezelfde energie en overgave voor onze fractie plaats wilt nemen in de raad. We hebben er zin in!

Einde.